

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ЯТА СЕКЦІЯ

**СПРАВА «СУХОВІЙ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(AFFAIRE SUKHOVIY c. UKRAINE)**

(Заява № 41688/04)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

25 жовтня 2007 року

ОСТАТОЧНЕ
25.01.2008

Це рішення стане остаточним за обставин, викладених у п. 2 статті 44 Конвенції. Воно може підлягати редакційним виправленням.

РІШЕННЯ У СПРАВІ «СУХОВІЙ ПРОТИ УКРАЇНИ»

У справі «Суховій проти України»

Європейський суд з прав людини (п'ята секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

п. П. Лоренцен (*P. Lorenzen*), Голова,
пані С. Ботучарова (*S. L. Botoucharova*),
пан К. Юнгвірт (*K. Jungwiert*),
п. В. Буткевич (*V. Butkevych*),
пані М. Цаца-Ніколовська (*M. Tsatsa-Nikolovska*),
п. Р. Маруст (*P. Maruste*),
пані Р. Ягер (*R. Jaeger*),
п. М. Віллігер (*M. M. Villiger*), судді,
та пані К. Вестердік (*C. Westerdiek*), Секретар секції,
після обговорення за зачиненими дверима 2 жовтня 2007 року,
в той же день виносить таку ухвалу:

ПРОЦЕДУРА

1. Справу порушено проти України за заявою (№ 41688/04), поданою до Суду громадянкою України пані Тамарою Олександрівною Суховій (далі — заявниця) 15 листопада 2004 року відповідно до статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція).

2. Уряд України (далі — Уряд) представляв його Уповноважений — пан Юрій Зайцев, Міністерство юстиції України.

3. 15 грудня 2005 року Суд надіслав Уряду скаргу заявниці. Відповідно до пункту 3 статті 29 Конвенції Суд вирішив розглядати питання щодо суті заяви та її прийнятності одночасно.

ФАКТИ

I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

4. Заявниця, пані Тамара Олександрівна Суховій, є громадянкою України, народилася в 1939 році та мешкає в м. Суми.

5. Рішенням від 18 лютого 2000 року Зарічний районний суд м. Суми вирішив стягнути з Сумського міського відділу освіти на користь заявниці 1802,16 грн¹ матеріальної допомоги на оздоровлення та надбавки до посадового окладу за вислугу років.

¹ Приблизно 307 євро.

РІШЕННЯ У СПРАВІ «СУХОВІЙ ПРОТИ УКРАЇНИ»

6. У березні 2003 року відділ державної виконавчої служби Зарічного районного управління юстиції м. Суми виніс постанову про відкриття виконавчого провадження.

7. 22 травня 2000 року заявниці було сплачено 300 грн². У березні 2001 року було винесено постанову про закриття виконавчого провадження, виконавчий лист було повернуто заявниці.

8. У листопаді 2003 року заявниця вдруге надіслала виконавчий лист до відділу державної виконавчої служби Зарічного районного управління юстиції м. Суми.

9. У грудні 2003 року заявниця звернулася із скаргою до суду першої інстанції на бездіяльність державного виконавця. Рішенням від 20 лютого 2004 року, яке 13 травня 2004 року апеляційною інстанцією залишено без змін, Зарічний районний суд м. Суми визнав незаконною бездіяльність державного виконавця, оскільки ним не вживались заходи для примусового виконання рішення суду.

10. Двічі державна виконавча служба зверталась до фінансового управління Сумської міської ради з приводу наявності коштів, передбачених ст. 57 Закону України «Про освіту» на виплату надбавок вчителям. Двічі державну виконавчу службу було повідомлено про відсутність таких коштів на 2003–2004 рр.

11. 9 вересня 2004 року Верховна Рада України прийняла Закон № 1994 IV, який набув чинності 2 жовтня 2004 року (див. пункти 17–18 нижче).

12. 16 січня 2006 року рішення, винесене на користь заявниці, було виконане в повному обсязі.

II. ВІДПОВІДНЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

1. Закон України «Про виконавче провадження» 606-XIV від 21 квітня 1999 року

13. Відповідно до статті 2 Закону примусове виконання рішень в Україні покладається на державну виконавчу службу.

2. Конституція України від 28 червня 1996 року

14. Згідно зі ст. 96 державний бюджет України затверджується щорічно Верховною Радою України за поданням Кабінету Міністрів України.

² Приблизно 51 євро.

РІШЕННЯ У СПРАВІ «СУХОВІЙ ПРОТИ УКРАЇНИ»

3. Закон України «Про освіту» 1060-XII від 23 травня 1991 року

15. Восьмим та десятим абзацами статті 57 передбачено, що держава гарантує педагогічним та науково-педагогічним працівникам виплату надбавки за вислугу років та матеріальної допомоги на оздоровлення.

4. Закон України «Про реструктуризацію заборгованості з виплат, передбачених статтею 57 Закону України «Про освіту» педагогічним, науково-педагогічним та іншим категоріям працівників навчальних закладів» 1994-IV від 9 вересня 2004 року

16. Стаття 1 Закону визнає кредиторською заборгованістю Державного бюджету України виплати, встановлені абзацами восьмим та десятим частини першої статті 57 Закону України «Про освіту».

17. Кредиторська заборгованість Державного бюджету України, визначена статтею 1 цього Закону, має бути погашена протягом п'яти років, починаючи з 2005 року.

ЩОДО ПРАВА

I. ЩОДО СТВЕРДЖУВАНОГО ПОРУШЕННЯ ПУНКТУ 1 СТАТТІ 6 КОНВЕНЦІЇ ТА СТАТТІ 1 ПЕРШОГО ПРОТОКОЛУ

18. Заявниця стверджує, що тривале невиконання рішення, винесеного на її користь, зумовлює порушення її прав, гарантованих пунктом 1 статті 6 Конвенції та статтею 1 Першого протоколу, які передбачають:

Пункт 1 статті 6

«Кожен має право на ... розгляд його справи упродовж розумного строку ... судом, який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру...»

Стаття 1 Першого протоколу

«Кожна фізична або юридична особа має право мирно володіти своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений своєї власності інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом і загальними принципами міжнародного права.

Проте попередні положення жодним чином не обмежують право держави вводити в дію такі закони, які вона вважає за необхідне, щоб здійснювати

РІШЕННЯ У СПРАВІ «СУХОВІЙ ПРОТИ УКРАЇНИ»

контроль за користуванням майном відповідно до загальних інтересів або для забезпечення сплати податків чи інших зборів або штрафів».

19. Уряд не погоджується з цим твердженням.

А. Щодо прийнятності

20. Суд вважає, що скарга не є явно необґрунтованою в контексті пункту 3 статті 35 Конвенції. Суд не вбачає жодних інших підстав для визнання скарги неприйнятною. Тому Суд визнає її прийнятною.

В. Щодо суті

21. Уряд стверджує, що держава не є відповідальною за період невиконання з часу повернення заявниці виконавчого листа в березні 2001 року та до подання нею виконавчого листа вдруге до державної виконавчої служби в листопаді 2003 року. Серед іншого, Уряд посилається на складну економічну ситуацію. Наостанок Уряд посилається на Закон «Про реструктуризацію заборгованості з виплат, передбачених статтею 57 Закону України «Про освіту» педагогічним, науково-педагогічним та іншим категоріям працівників навчальних закладів», який запровадив механізм погашення такої заборгованості.

22. Заявниця не коментує це твердження.

23. Суд зазначає, що рішення від 18 лютого 2000 року було повністю виконано 16 січня 2006 року. Суд знов наводить свою позицію, викладену в багатьох рішеннях щодо України, за якою заявник є жертвою порушення його прав, гарантованих Конвенцією, відносно періоду, протягом якого рішення, винесене на його користь, не виконується (див., наприклад, рішення «Ромашов проти України» (*Romachov c. Ukraine*), № 67534/01, п. 27, від 27 липня 2004 року; «Войтенко проти України» (*Voïtenko c. Ukraine*), № 18966/02, п. 35, від 29 червня 2004 року; «Дюбенко проти України» (*Dubenko c. Ukraine*), № 74221/01, п. 36, від 11 січня 2005 року).

24. Суд констатує, що Уряд не продемонстрував, чи зазначені заходи, зокрема подання заявницею вдруге виконавчого листа до листопада 2003 року, дозволили б виконати рішення на користь заявниці в найкоротший строк, а якщо так, то в якій мірі, з огляду на те, що невиконання даного рішення зумовлено відсутністю коштів у бюджеті.

25. Суд зазначає, що Україна прийняла Закон (№ 1994-IV), взявши на себе зобов'язання погасити заборгованість за виплатами, передбаченими статтею 57 Закону України «Про освіту», протягом 5 років, починаючи з 2005 року. Суд нагадує, що держави користуються

РІШЕННЯ У СПРАВІ «СУХОВІЙ ПРОТИ УКРАЇНИ»

широкою свободою дій в оцінці існування проблеми публічного інтересу, який виправдовує вжиття певних заходів, та у виборі спрямування національної соціально-економічної політики. Якщо тільки з'являється загальний інтерес, від органів державної влади вимагається належне з погляду часу, способу та максимальної відповідності реагування.

26. Суд зазначає, що рішення, про яке йдеться, було винесено 18 лютого 2000 року, майже за п'ять років до набрання чинності Законом № 1994-IV. Суд вважає, що протягом цього періоду заявниця перебувала в стані непевності, який підсилювався відсутністю будь-якого ефективного засобу юридичного захисту, здатного згладити спірну ситуацію (див., зокрема, «Войтенко проти України» (*Voïtenko c. Ukraine*), № 18966/02, пп. 46–48, від 29 червня 2004 року), що спонукало Суд дійти висновку, що на заявницю було покладено непередбачуваний та надмірний тягар, що порушило належний баланс, який має існувати між вимогами загального інтересу, з одного боку, та захистом права на власність — з іншого боку.

27. На завершення, Суд наголошує, що відсутність коштів не є виправданням для держави стосовно несплати боргу за рішенням суду та що значні затримки виконання таких рішень порушують право, гарантоване пунктом 1 статті 6 Конвенції та статтею 1 Першого протоколу (див. «Бурдов проти Росії» (*Bourdov c. Russie*), № 59498/00, пп. 35 та 40). Отже, не вживаючи протягом близько двох років і одинадцяти місяців та двох років і семи місяців відповідно необхідних заходів щодо виконання остаточного рішення, винесеного у справі, органи державної влади України позбавили пункт 1 статті 6 Конвенції його корисної дії. Зокрема, органам державної влади не вдалося зберегти належний баланс між загальним інтересом та правом заявниці на власність, гарантованим статтею 1 Першого протоколу.

28. Отже, мало місце порушення пункту 1 статті 6 Конвенції та статті 1 Першого протоколу.

II. ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

29. Положення статті 41 Конвенції передбачають:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію».

РІШЕННЯ У СПРАВІ «СУХОВІЙ ПРОТИ УКРАЇНИ»

A. Шкода

30. Заявниця вимагає 5000 євро компенсації завданої моральної шкоди.

31. Уряд не погоджується із цією вимогою.

32. Суд вважає доцільним присудити заявниці 2000 євро відшкодування моральної шкоди.

B. Судові витрати

33. Заявниця не вимагає відшкодування судових витрат.

C. Пеня

34. Суд вважає належним призначити пеню виходячи з розміру граничної позичкової ставки Європейського центрального банку плюс три відсотки.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* заяву прийнятною;
2. *Постановляє*, що було порушено пункт 1 статті 6 Конвенції;
3. *Постановляє*, що було порушено статтю 1 Першого протоколу до Конвенції;
4. *Постановляє*, що:
 - (a) протягом трьох місяців з дня, коли рішення стане остаточним відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач повинна виплатити заявниці 2000 (дві тисячі) євро відшкодування моральної шкоди плюс будь-який податок, який може бути стягнуто з заявниці;
 - (b) зі впливом зазначеного тримісячного строку і до повного розрахунку на цю суму нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в цей період, плюс три відсотки;
5. *Відхиляє* решту вимог заявниці щодо справедливої сатисфакції.

Вчинено французькою мовою і повідомлено в письмовій формі 25 жовтня 2007 року згідно з пунктами 2 і 3 правила 77 Регламенту Суду.

Клаудія ВЕСТЕРДІК
(*Claudia Westerdiek*)
Секретар

Пеер ЛОРЕНЦЕН
(*Peer Lorenzen*)
Голова